

Audronė BEREZAUSKIENĖ

**KRAŠTOTYROS DARBAS BIBLIOTEKAI
SUTEIKIA NEPAKARTOJAMĄ,
INDIVIDUALŲ VEIDĄ
KRAŠTOTYROS VEIKLOS ANYKŠČIŲ
VIEŠOJOJE BIBLIOTEKOJE 60-MEČIUI**

Retas bibliotekininkas gali prisiminti viską: pirmuosius bibliotekos kūrimosi metus, įvairius bibliotekos gyvenimo įvykius, organizuotus renginius, parengtus buvusių kolegų darbus. Šiandien pasigendame daug vertingos medžiagos, kurios niekas neatkurs, nesuras. O juk ateities žmonėms bus įdomu žinoti, kas vyko praėityje. Atkurti praėjusių metų įvykius būtų dar sunkiau, jei niekas jų neužrašytų. Kadangi apie bibliotekininkus-kraštotyrininkus ir jų darbus spaudoje rašoma palyginti nedaug, mes patys privalome užpildyti šią spragą. Jaučiu pareigą nors trumpai apžvelgti Anykščių rajono savivaldybės Liudvikos ir Stanislovo Didžiulių viešosios bibliotekos buvusių ir esamų darbuotojų kraštotyros darbus, juo labiau kad nuo kraštotyros veiklos bibliotekoje pradžios praėjo jau šešiasdešimt metų.

1958-ieji metai buvo kraštotyros darbo bibliotekoje pradžia. Bibliotekininkė Janina Žukauskaitė-Daunoravičienė pirmoji pradėjo rinkti publikuotą medžiagą apie Anykščių rajoną ir formuoti kraštotyros kartoteką. Kartu su Janina kraštotyros darbą dirbo Bronė Staikūnienė-Lukaitienė. 1961 m. įkurta Lietuvos kraštotyros draugija turėjo įtakos ir bibliotekos kraštotyros darbui – pradėta kaupti su Anykščių kraštu susijusi nepublikuota medžiaga. 1964 m. rajoniniame laikraštyje *Kolektyvinis darbas* (dabar – *Anykšta*) apie bibliotekininkų darbus rašė Lietuvos kraštotyros draugijos Anykščių skyriaus pirmininkė Teresė Mikeliūnaitė: *Jau metai, kai mūsų rajone suorganizuotas LTSR Kraštotyros draugijos Anykščių skyrius. Kraštotyriniame darbe žengti nors ir nedrąsūs pirmieji žingsniai. <...> Geriausiai praėjusiais metais dirbo Anykščių miesto kultūros darbuotojų būrelis (pirmininkė J. Daunoravičienė). Jo nariai ypač aktyviai rinko kraštotyros medžiagą. Rajoninės bibliotekos darbuotoja R. Klimašauskaitė renka medžiagą apie bibliotekos istoriją, J. Daunoravičienė ir B. Staikūnienė – duomenis apie masines priemones rajone. <...> Fiksuoti mūsų dienų faktus – tai kurti ir palikti ateinančioms kartoms nūdienos žmogaus darbų ir žygių metraščių¹.*

Apie kraštotyros darbą Anykščių rajoninėje bibliotekoje 1969 m. žurnalo *Bibliotekų darbas* (Dabar – *Tarp knygų*) šeštajame numeryje žurnalistas A. Puodžiūnas rašė: *Anykščių rajoninė biblioteka jau keletas metų sistemingai kaupia kraštotyrinę medžiagą. Bibliotekos kolektyvas, vadovaujamas Bronės Staikūnienės, suranda įžymius žmones, kurie turi ar turėjo ryšius su Anykščiais. Jų priskaičiuojama apie 70, o kraštotyrinėje kartotekoje jau yra 3000 aprašų. Tai tik didelio kelio pradžia, nes medžiaga apie Anykščių miestą bei rajoną surinkta tik už 1960–1968 metus, o personalinėje kartotekoje surinkta medžiaga tik apie rašytojus ir dailininkus. Savo eilės laukia aktorai, mokslininkai, muzikai².*

1970 m. Anykščių bibliotekoje lankėsi daug svečių. Tai ne tik koligos iš Lietuvos: Zarasų, Ignalinos, Kretingos, Trakų, bet ir iš Estijos bei Tadžikijos respublikų. Zarasų bibliotekininkai *Atsiliepiamų knygoje* parašė: *Apsilankę A. Vienuolio gimtinėje, esame nustebinti bibliotekininkų iniciatyvos rinkti medžiagą apie savo*

Pirmosios bibliotekininkės kraštotyrininkės. Iš dešinės J. Daunoravičienė, S. Tankūnienė, B. Staikūnienė. Antroje eilėje iš dešinės R. Klimašauskaitė ir V. Gindrėnienė. 1965. Iš Viešosios bibliotekos rinkinio

*kraštą, įžymius žmones. Išsivežame dalelę tos ugnelės, kurią ruošiamės įžiebtį savo ežerų krašte. 1970.IX.25. Koligos iš Trakų taip pat žavėjosi anykštėnų bibliotekininkų kraštotyros veikla: Trakų rajono bibliotekininkai, apsilankę Jūsų rajone, išsiveža labai daug gražių įspūdžių. Jūsų pasiekimuose bibliotekiniame darbe, ypač kraštotyrinio darbo bare, nuoširdžiai sveikiname ir pilni ryžto sekti Jūsų pavyzdžiu. Kraštotyrinis darbas mus sužavėjo. 1970.XI.12. 1972 m. žurnalo *Bibliotekų darbas* penktajame numeryje žurnalistas Vytautas Bagdonas straipsnyje *Prie Šventosios* rašė: *Anykščių rajoninė biblioteka plačiai žinoma. Anykštėnai rodo sektiną pavyzdį kraštotyriniame darbe. Vilniaus zonos bibliotekų kraštotyrinių darbų apžiūroje jų darbai pripažinti geriausiai. <...> Anykščių rajoninė biblioteka geriausiai pasirodė ir respublikinėje kraštotyros darbų parodoje³.**

Taigi gerai vertino Anykščių bibliotekininkų kraštotyros veiklą ir koligos iš kitų rajonų, ir metodinių centrų darbuotojai, ir žurnalistai gražių žodžių nepagailėjo. Kraštotyros darbą mylinčios ir darbščios bibliotekininkės Stasė Tankūnienė, šviesaus atminimo Germa Aviltienė, Bronė Gvozdiėnė rinko medžiagą apie Anykščių krašto gamtos ir istorijos paminklus, rengė išliekamąją vertę turinčius kraštotyros darbus, organizavo įsimintinas vakarones. S. Tankūnienės kraštotyros veikla buvo gerai įvertinta ne tik Anykščių rajone, bet ir respublikoje. Duomenys apie aktyviausią Anykščių bibliotekininkę, kraštotyrininkę ir jos padarytus darbus buvo įtraukti į Lietuvos paminklų apsaugos ir kraštotyros draugijos išleistą rodyklę *Bibliotekininkai kraštotyros baruose*. S. Tankūnienė buvo aktyvi Paminklų apsaugos ir kraštotyros draugijos (PAKD) narė, išleido lankstinuką *Anykščių rajono centrinė biblioteka*, parengė kraštotyros darbus *Liaudies talentai* (1969), *Bibliotekos metraščių* (1979), *Rajono literatų kūryba* (1982), du darbus apie Anykščių klasiką rašytoją A. Vienuolį: *Prisiminimai apie A. Vienuolį* (1983) ir *Antanas Vienuolis anykštėnų prisiminimuose* (1983). Jos straipsniai apie kraštotyros veiklą spausdinti spaudoje. 1986 m. S. Tankūnienė rajono laikraštyje *Kolektyvinis darbas* rašė: *Kraštotyros darbas bibliotekai suteikia nepakartojamą, individualų veidą. Todėl šis darbas negali virsti antraeilium dalyku. Būtinai kaupti kraštotyros medžiagą, saugoti knygą, žurnalą, laikraštį, istorinį dokumentą, įamžinti šiandienos įvykius. Biblioteka privalo*

rinkti medžiagą apie savo rajoną. <...> Turime didelės apimties vietinės spaustuvės leidinių archyvą, kurį sudaro skelbimai, kvietimai, programos, bukletai, plakatai. Šią medžiagą eksponuojame parodose. O ir praėjus virtinei metų, įdomu bus patiems spaustuvės darbuotojams pažiūrėti į jų spausdintus leidinius⁴.

Nemažai anykštėnų dar prisimena Anykščiuose veikusią spaustuvę, nors šiuo metu nė ženklo nelikę, kad toks pastatas buvo ir kad jame dirbo žmonės. Viešosios bibliotekos lankytojai šiandien Krašto dokumentų ir kraštotyros skyriuje gali susipažinti su išsaugota spaustuvės produkcija, gali ją studijuoti, analizuoti. Užrašyta ir spaustuvės istorija. Už ją reikia dėkoti žurnalistinei, kraštotyrininkui, muziejininkui Tautvydui Kontrimavičiui. Studijuodamas Vilniaus universitete, jis surinko medžiagą ir parašė diplomini darbą *Anykščių spaustuvės istorija*. Savo darbo įvade 1988 m. autorius rašė: *Atspirties tašku savo diplominiam darbui pasirinkau būtent ŽMOGU. Kaupdamas medžiagą, rinkdamas faktus, pastebėjau, kad spaustuvės istoriją savo kasdieniu triūsu ir ištvėrme jau vienąsyk parašė joje dirbę žmonės. Be jų, anykštėnų spaustuvinių, šiandien negalėtume net kalbėti apie tą spaustuvės gyvavimo laikotarpį, nes visa spaustuvės istorija – tai tik žmonių darbo, rūpesčių, siekių visuma.* <...> *Laiko antspaudas negailestingai slegia į praeitį nubėgusius metus. Tie, kas atėjo į spaustuvę dar paaugliais, – šiandien jau lenkia pražilusias galvas. Su kai kuriais spaustuvininkais jau visam laikui atsiveikino...* T. Kontrimavičius ne tik apžvelgė Anykščiuose nuo 1949 m. gyvavusios spaustuvės veiklą ir poligrafines tradicijas, bet ir surinko medžiagą apie spaustuves, veikusias Kavarske bei Troškūnuose.

Aktyvių anykštėnų rūpesčiu pavyko išsaugoti ir kitos Anykščių kraštui svarbios įstaigos – Poilsio namų *Šilėlis* – dalelę praeities. Šviesaus atminimo Viešosios bibliotekos Ūkio dalies vedėjas Vilnius Mackus VB Kraštotyros ir leidybos skyriui perdavė Anykščių poilsio namų *Šilėlis* 1960–1975 m. metraštį. Dviejuose albumuose – beveik 200 nuotraukų ir buvusios pirmosios Poilsio namų direktorės, kraštotyrininkės Virginijos Pulkauninkienės pasakojimai, kuriuos užrašė Elvyra Šileikienė.

Kiekvienas dokumentas iš Anykščių krašto praeities yra svarbus siekiantiems nepalikti tuščių savo krašto istorijos puslapių. Tai suprasdamos bibliotekininkės irgi rašė istoriją: už 1966–1970 m. bibliotekos veiklą apžvelgė Rozalija Klimašauskaitė ir Bronė Staikūnienė, 1975–1992 m. bibliotekos gyvavimo laikotarpį savo diplominiame darbe aprašė Birutė Tamošiūnaitė-Venteraitienė. 2007 m. Viešosios bibliotekos darbuotojai išleido knygą *Anykščių biblioteka istorijos vingiuose: 1937–2007*, kurioje apžvelgė bibliotekos istoriją nuo jos įkūrimo – 1937 m. iki 2007 metų. Aprašė svarbius bibliotekos įvykius, darbo naujoves, atkreipdami dėmesį į reikšmingus bibliotekoje organizuotus renginius, apžiūras, kraštotyros bei metodinę veiklą, literatų klubą *Marčiupys*.

2008 m. bibliotekininkai minėjo kraštotyros veiklos Anykščių viešojoje bibliotekoje 50-ąsias ir kraštotyrininkės Teresės Mikeliūnaitės 80-ąsias gimimo metines. Jubiliejų proga VB Kraštotyros ir leidybos skyriaus darbuotojos išleido knygą *Kraštotyros veiklos puslapiai: 1958–2008 m.* Knygelėje spausdinami T. Mikeliūnaitę pažinojusių muziejininkų Vytauto Balčiūno, Almos Ambraškaitės, rašytojų, žurnalistų Vygando Račkaičio, Rimanto Vanago, bibliotekininkės Stasės Mikeliūnienės, pedagogės Michalinos Katinienės bei kitų kraštotyrininkų prisiminimai. Leidinyje spausdinami straipsniai apie Kraštotyros draugijos Anykščių skyriaus veiklą, bendrus bibliotekininkų, muziejininkų ir mokyklų kraštotyrininkų renginius ir padarytus

darbus. Atskirame straipsnyje apžvelgiama Anykščių viešosios bibliotekos kraštotyros veikla iki 2008-ųjų metų.

Pastarąjį dešimtmetį Viešosios bibliotekos kraštotyrininkai orientavosi į kraštotyros knygų leidybą, nepublikuotus dokumentus perkeldami į spausdintus leidinius, nemažai dėmesio skyrė mokslinei kraštotyros veiklai, kuriai darė įtaką bendravimas su kraštiečių mokslininku Vilniaus universiteto Knygotyros ir dokumentotyros instituto afiliuotoju profesoriumi dr. Osvaidu Janoniu. Jo unikalių idėjų ir profesionalaus požiūrio į kraštotyros darbą dėka anykštėnai bibliotekininkai surengė ne vieną parodą, parašė ir įgyvendino knygų leidybos projektus, tyrinėjo asmenines bibliotekas ir publikavo straipsnius ne tik rajono bei respublikos periodiniuose leidiniuose, bet ir mokslo darbų rinkiniuose, parodydami Anykščių viešosios bibliotekos kraštotyros veiklos išskirtinumą. Atlikti išsamūs tyrimai, išanalizuota išeivijoje gyvenusių Lietuvos kultūros ir visuomenės veikėjų: rašytojos ir pedagogės Halinos Didžiulytės-Mošinskienės (*Knygnešių Liudvikos ir Stanislavo Didžiulių anūkės*) ir jos vyro inžinieriaus, architekto, bibliofilo Algirdo Mošinskio šeimos biblioteka. Tyrimų rezultatai apibendrinti moksliniame straipsnyje *Halinos Didžiulytės-Mošinskienės ir Algirdo Mošinskio asmeninė biblioteka*. Straipsnis paskelbtas Vilniaus universiteto mokslo darbų leidinyje *Knygotyra* (T. 65). Ištyrinėjęs 23 išeivės H. Didžiulytės-Mošinskienės laiškus, rašytus anykštėnams rašytojams Mildai Telksnytei ir Vygandui Račkaičiui, parengtas straipsnis *Nepriklausomos Lietuvos tema Halinos Didžiulytės-Mošinskienės laiškuose rašytojams anykštėnams*, kuris šiais metais bus publikuotas Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto tęstinio leidinio *Bibliotheca Litwana* 5-ajame tome.

2010 m. Viešosios bibliotekos kraštotyrininkės dalyvavo *Bibliotekos pažangai* organizuotoje akcijoje *Atgimimo istorija*. Į svetainę www.grazitumano.lt bibliotekininkės įkėlė 16 straipsnių apie Atgimimo Sąjūdžio laikotarpį Anykščiuose ir anykštėnus – Sausio 13-osios įvykių dalyvius, laisvės gynėjus. Projekto *Bibliotekos pažangai* vadovas Zigmantas Kęstutis Juškevičius Anykščių viešąją biblioteką apdovanojo diplomu už aktyvų dalyvavimą projekto *Bibliotekos pažangai* 2010 m. inicijuotoje ir įgyvendintoje akcijoje *Atgimimo istorija* ir indėlį pildant internetinę krašto enciklopediją *Graži tu mano* – www.grazitumano.lt.

2013 m. dalyvauta Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos organizuotame straipsnių konkurse *Mano krašto gardėsis*. Tarp jų pateko ir Anykščių viešoji biblioteka su straipsniu *Anykščių kraštotyrininkų tradicinis patiekalas „Legumina iš bulbių“*.

2012–2013 m. organizuota kraštotyros darbų apžiūra rajono bibliotekose. Spalio 8 d. Viešojoje bibliotekoje vyko apžiūros *Kraštotyros darbas bibliotekose* baigiamasis renginys. Apibendrinusi dvejų metų veiklos rezultatus, komisija pirmąją vietą skyrė Traupio filialo vyr. bibliotekininkei Ramunei Musteikienei už turiningą, kūrybišką kraštotyros veiklą, kraštotyros informacijos sklaidą tradicinėje spaudoje, interneto erdvėje, skaitmeninėse laikmenose, radijo ir televizijos laidoje. Komisija atkreipė dėmesį, kad R. Musteikiene net pranoko lūkesčius – sudarė ir 2013 m. išleido kraštotyros knygėlę apie Traupį. Už geriausius rezultatus apžiūroje Traupio filialui atiteko pereinamasis prizas, kurį Viešosios bibliotekos administracija įsteigė dar 2010 metais. Už nepriekaištingą kraštotyros veiklą antroji vieta apžiūroje skirta Kurklių filialo vyr. bibliotekininkei Danguolei Kavaliauskienei-Matulienei, trečioji – Ažuožerių filialo vyr. bibliotekininkei Daivai Agafanovienei. Apžiūros nugalėtojus apdovanojo renginio mecenatas kraštotyrininkas ir fotografas

Tautvilis Uža, informacinio rėmėjo Anykščių krašto laikraščio *Šilėlis* redaktorius Žilvinas Pranas Smalskas, Lietuvos bibliotekinių draugijos Anykščių skyriaus pirmininkė L. Matulienė ir Anykščių bibliotekinių profesinės sąjungos pirmininkė A. Šidlauskienė.

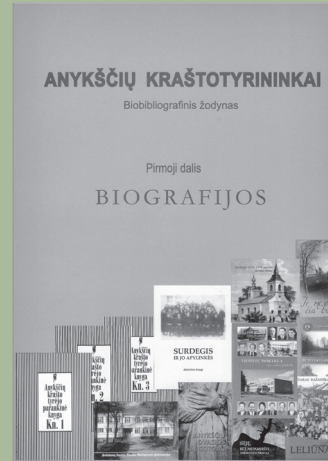
2012–2014 m. kartu su Viešosios bibliotekos kraštotyrininkėmis prof. O. Janonis parengė spaudai didžiulį, trijų dalių leidinį *Anykščių krašto tyrėjo parankinė knyga*. Leidinio paskirtis – palengvinti archyvinių dokumentų ir faktografinės medžiagos paiešką Anykščių rajono kraštotyrininkams ir kitiems Anykščių krašto praeities tyrėjams. Tai analogo šalyje neturintys leidiniai. Tokio pobūdžio parankinių knygų rengimo metodikos nėra, ją sukūrė pats knygų sudarytojas. Profesorius O. Janonis yra bibliografijos metodologijos mokslo autorius, todėl jam pavyko sukurti knygas, kurios tapo parankinėmis kitiems tyrėjams, ieškantiems medžiagos apie Anykščių kraštą archyvuose. Trijų tomų knyga reikšminga ne tik Anykščių krašto, bet ir visos Lietuvos istorijai bei kultūrai.

2016 m. kovo 30 d. Viešosios bibliotekos direktoriaus Romo Kutos įsakymu Kraštotyros ir leidybos skyrius pervadintas į Krašto dokumentų ir kraštotyros skyrių. Tais pačiais metais buvo atliktas didžiulis kruopštumo ir atsakomybės reikalaujantis darbas – įgyvendintas leidybos projektas *Knygos Anykščių kraštotyrininkų biobibliografinio žodyno* leidyba. Išleista leidinio pirmoji dalis – *Anykščių kraštotyrininkai. Biografijos*. Knygos rengėjų dėka leidinyje surinktos žinios apie 259 Anykščių kraštotyrininkus. Vieni knygoje minimi asmenys tyrinėjo gimtąjį kraštą ar kitas Lietuvos vietas, bet gimė ir gyveno kitur, tačiau dėmesį skyrė ir Anykščių kraštui. Kiti į žinyną įtraukti žmonės – šiuo metu Anykščių krašte gyvenantys ir dirbantys kraštotyrininkai. Parengta ir antroji žodyno dalis, kurią planuojama išleisti 2018 m., jei bus gauta finansinė parama. 2018 m. kovo 8 d. Lietuvos kraštotyros draugijos pirmininko pavaduotoja Irena Seliukaitė rekomenduodama Anykščių rajono savivaldybės kultūros tarnybai paremti bibliotekinių projektą, rašė:

Anykščių Teresės Mikeliūnaitės kraštotyros draugija yra neabejotina lyderė tarp kitų kraštotyros organizacijų Lietuvoje, o Liudvikos ir Stanislovo Didžiulių viešoji biblioteka tapo šios gražios veiklos centru. Ypač prasminga leidybinė veikla, leidžianti paskleisti informaciją plačiai visuomenei, kartu įprasminanti ir visuomenininkų darbus. 2016 m. pasirodęs biobibliografinis žodynas „Anykščių kraštotyrininkai“ nustebino profesionalumu – tai pirmas toks išsamus leidinys, kurio visuma atsiskleis išleidus antrąją dalį.

Šiandien niekas neabejoja tautinio identiteto išsaugojimo svarba, ieškoma būdų, kaip perteikti paveldėtas vertybes, vietovių istoriją jaunajai kartai, todėl įvairios medžiagos labai reikia kultūros ir švietimo darbuotojams, bendruomenėms, tyrinėtojams. Antroje knygoje ir numatyta paskelbti bibliografinę medžiagą, kurioje bus pateikti ir niekur nepublikuoti kraštotyros darbai bei jų saugojimo vieta. Labai svarbu, kad bus ir elektroninis žodyno variantas, kuris dar labiau padidins informacijos prieinamumą. Apskritai bibliografinių leidinių turėjimas rodo rimtą požiūrį į tiriamąją veiklą, suteikia šiai veiklai mokslinį pagrindą. Parengti tokius leidinius reikia ne tik žinių, bet ir kruopštumo. Garbė anykštėnams, kurie atliko šį darbą aukščiausiu lygiu, telieka paremti lėšomis, kurios labai taupiai ir sąžiningai suskaičiuotos. Iš visos širdies rekomenduoju skirti lėšų antrai biobibliografinio žodyno daliai išleisti.

Sulaukę tokio gražaus Lietuvos kraštotyrininkų lyderės I. Seliukaitės palaikymo, bibliotekininkai tikisi ir palankaus Anykščių rajono vadovų požiūrio į kraštotyrininkų leidybinę veiklą. Pastarąjį dešimtmetį pagrindine anykštėnų bibliotekininkų-kraštotyrininkų

Leidinio *Anykščių kraštotyrininkai* viršelis. Iš autorės rinkinio

kų veiklos kryptimi tapo informacijos apie asmenines bibliotekas rinkimas, tiriamoji mokslinė bei leidybinė veikla, skleidžianti sukauptas Anykščių krašto istorijos ir kultūros paveldo vertybes, padedanti formuoti savo krašto išskirtinumą.

Viena pirmųjų Anykščių bibliotekos kraštotyrininkų S. Tankūnienė yra pasakiusi, kad kraštotyros darbas bibliotekai suteikia nepakartojamą, individualų veidą. Ir ji tikrai yra teisi, nes kraštotyra – tai savo krašto pažinimas, išsamus ar teminis tyrimas, nuo kurio priklauso ne tik kraštotyros, bet ir viso bibliotekinio darbo sėkmė.

NUORODOS:

- ¹ Mikeliūnaitė T. Pirmieji žingsniai. *Kolektyvinis darbas*, 1964, vasario 19, p. 3.
- ² Puodžiūnas A. Didelio kelio pradžia. *Bibliotekų darbas*, 1969, nr.6, p. 36.
- ³ Bagdonas V. Prie Šventosios. *Bibliotekų darbas*, 1972, nr. 5, p. 19–20.
- ⁴ Tankūnienė S. Kraštotyrinis darbas bibliotekoje. *Kolektyvinis darbas*, 1986, gruodžio 11, p. 3.

REVIEWS. EVENTS

Audronė Berezauskienė

FOR THE 60TH ANNIVERSARY OF REGIONAL STUDIES IN THE ANYKŠČIAI PUBLIC LIBRARY

Summary

A rare librarian can remember everything: the first years of setting up the library, various events of the library's life, organized events and works of former colleagues. Today we miss a lot of valuable material, which nobody can recall or find. After all, people in the future will be interested in what happened in the past. It would be even more difficult to restore the events of many years if nobody writes them down. As there is relatively little written about the librarians-ethnographers in the press, we must ourselves fill this gap. I feel obliged to briefly review the works of the former and current employees of the Anykščiai district municipality Liudvika and Stanislovas Didžiuliai Public Library, especially since the beginning of the ethnographic activities in the library have already passed sixty years.

The year 1958 was the beginning of ethnographic work in the library. Librarian Janina Žukauskaitė-Daunoravičienė was the first to collect the published material about Anykščiai district and to create an ethnographic card index. Bronė Staikūnienė helped her.

Audronė Berezauskienė
Anykščių kraštotyros muziejus
J. Biliūno g. 23, Anykščiai

Gauta 2018 03 09
Atiduota spausdinti 2018 03 23